REDACȚIUNEA
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următórele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seria 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVI.

„GAZETA“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor.. pe șése lunĭ 12 cor.. pe trei lunĭ 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe șese lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tote oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Têrgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése lunĭ 10 cor., pe trei lunĭ 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése lunĭ 12 cor., pe trei lunĭ 6 cor. — Un esemplar 10 banĭ. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 130. Brașov, Sâmbătă 14 (27) Iunie. 1903.

Invoiala cu Banul.

Ceea-ce s'a petrecut la Budapesta în dilele de 23 și 24 Iunie n. c. între omul de încredere al Suveranului. Banul Khuen-Hedervary, și între Kossuth și soțĭ, este surprindĕtor în multe privințe și mult timp se va vorbi despre negocierile neobicĭnuite și neașteptate din dilele amintite.

Aceste negocierĭ avură însĕ de fapt resultatul, că crisa unguréscă s'a terminat și că deja comitetul instituit de partidul independist pentru „aranjarea desbaterilor“, cu alte cuvinte pentru dirigearea obstrucțiunei. s'a disolvat deja, votându-i-se mulțumirea clubului independist.

Contele Khuen-Hedervary a primit în cele din urmă, făr' de nicĭ o modificare, proiectul de resoluțiune propus încă guvernului Szell de stânga estremă, ca mijloc de a face posibilă votarea indemnităţii. Ce a refusat Szell atuncĭ, a primit Banul acuma, și Kossuth cu ai sĕi au declarat în ședința clubului independist de alaltăerĭ séra, că partidul a dobêndit o victorie deplină.

La conferența ce a avut'o Miercurĭ cu membrii comitetului esecutiv al partidului independist, Banul a declarat, că în urma îndrumării ce i-s'a dat (dela Viena) póte sĕ-șĭ dea consimțĕmêntul de a-se retrage proiectele militare și că, în consecență, póte sĕ renunțe la cererea de a se urca contingentul recruților, precum și de a-se reține sub steg reserviștii de întregire.

Kossuth și cu ceilalțĭ bărbațĭ de încredere ai partidului au declarat Banului, că atuncĭ când proiectele militare vor fi din nou presentate, ei vor reîncepe lupta acolo, unde o întrerup acuma, și că nu vor înceta de a cere „validitarea drepturilor națiunei“, pe basa art. de lege 12 din anul 1867.

Comunicând aceste în ședința clubului stângei estreme, Francisc Kossuth dise: „Acuma partidul înregistréză în tot casul un mare triumf, căcĭ de 35 de anĭ se întêmplă pentru prima-óră, că armata a trebuit sĕ se plece dinaintea voinței națiunei“.

A mai declarat apoi faimosul Barabas și alții, că partidul lor nu șĭ-a legat mânile în nicĭ o parte și că n'a încheiat cu Banul un pact, ci numai o „învoielă“ pentr'un cas anumit.

Partidul — adause Barabas — póte face față cu orĭ-ce proiect al guvernului ce vrea, numai că pentru acuma, în schimbul retragerei proiectelor militare, nu stăruie pentru realisarea postulatelor naționale. Pacea, adause el, nu costă pe cei din stânga estremu decât votarea indemnității (a provisoriului budgetar) în schimbul concesiunei vechiului contingent de recruțĭ.

Unul dintre membrii clubului independist a găsit, că în conferența cu Banul, nu i-s'a cerut în deajuns declarațiunĭ în privința programului sĕu viitor, ci s'au mulțumit cu declarația, că dênsul (Banul) n'are de gând a întrebuința mijlóce volnice și violente în guvernarea sa.

Grupul Szederkényi din stânga estremă nu e mulțumit cu învoiala ce a încheiat'o Kossuth și ai sĕi cu Banul și o consideră numai ca o soluțiune pe jumĕtate, ba organul acestui grup susține chiar, că partidul independist a conces Banului armistițiu și i-a ajutat sĕ iésă din strîmtóre, fără ca sĕ fi primit nimic positiv și real în schimb.

Forte indignațĭ sunt oposiționalii din partidul poporal pe Kossuth și pe ai sĕi. Le impută, că acum „au capitulat“ dinaintea Banului vestit ca om violent, și îi întrébă, de ce nu s'au putut învoi cu conciliantul Szell? Orĭ că dóră pe Szell au trebuit sĕ-l rĕstórne, fiind-că așa a cerut Tisza și Fejervary?

Când membrii clubului independist au plecat Miercurĭ séra dela conferență acasă au fost întîmpinațĭ pe stradă cu strigăte de: „Abzug Banul! Abzug gâdele Croației!“ Și partidul independist ne-a trădat!“

Semne nouĕ ale timpului.

Khuen-Hedervary — ministru president.

După ispră vile, ce le-a făcut în Budapesta cu kossuthiștii, *Khuen-Hedervary* s'a dus la Viena. Erĭ după amiadĭ fù primit în audiență de către Majestatea Sa, raportându-i asupra situațiunei și a misiunei cu care fù însărcinat.

Pe basa espunerilor Banului, *Majestatea Sa l'a însărcinat cu constituirea noului cabinet.*

Din Viena Khuen-Hedervary, însoțit de baronul Fejervary, s'a întors erĭ la Budapesta.

Se dice, că în noul guvern vor rĕmâné Lukacs (finanțe), Daranyi (agricultură), despre Wlassics nu se scie încă cu singuranță, décă va rĕmâné orĭ nu. La comerciŭ are sĕ vină probabil Hieronymi. Ministru croat are sĕ fie contele Pejachevich, ér ministru à latere contele Festetich Tasilo. Baronul Fejervary sĕ fi declarat, că nu vré sĕ mai fie ministru. In locul lui va veni, probabil, locotenentul feldmareșal Ludovic Jekelfalusy.

Lista definitivă a noului guvern se va stabili în cursul dilei de adĭ.

*

Dieta a ținut erĭ ședință. A fost presidată de contele Albert Apponyi. *Barabaș* a espus causele convocărei și vorbind la situația parlamentară a protestat contra împrejurării, că coróna nu respectă constituția și vré sĕ dea în strĕinătate o soluțiune a crisei. Coloman *Szell* a apĕrat coróna față cu invinuirile lui Barabas. Contele *Tisza* a spus, că el l'a recomandat pe Khuen-Hedervary Majestății Sale. *Polonyi* a făcut apoteosa victoriei kossuthiștilor. *Vaszonyi*, *Rakovszky*, *Csavolszky* și alții atacă pe independiștĭ și-i ridiculiséză, pentru-că au dat dosul și s'au mulțumit cu o nimica totă. Din strașnicĭ și implcabilĭ ce erau, acum au pus botul pe labe și s'au plecat dinaintea unor condițiunĭ, carĭ nu valoréză nimic. *Eotvös* și *Polonyi* apĕră punctul de vedere al kossuthiștilor.

*

Fracțiunea așa numită ugronistă a partidului independist, este forte de nemulțumită cu *compromisul* dintre Kossuth și Khuen-Hedervary. Organul acestei fracțiunĭ, „Magyarorszag“ e supĕrat foc, că Kossuth și ai sĕi s'au înmuiat și au desarmat, fără a primi în schimb garanții cu privire la *concesiunile naționale.*

Fracțiunea a ținut alaltăerĭ o conferență, în care a discutat asupra situațiunei. S'a constatat cu unanimitate, că înțelegerea dintre Kossuth și Khuen nu este un *compromis*, ci o *amânare* a luptei. Intr'o resoluțiune lautä cu unanimitate, fracțiunea pretinde, ca „națiunea“ sĕ fie *liniștită* într'o formă corĕspundĕtóre asupra drepturilor limbei maghiare în armată, garantate în lege, căcĭ la din contră se va confirma convingerea, că puterea voesce. sĕ învingă resistența prin alte mijlóce De aceea partidul nu póte părtini nicĭ un fel de soluțiune pe jumĕtate, el vré ordine, liniște și pace, dér numai prin recunóscerea drepturilor naționale.

*

Cu privire la *misiunea Banului* „Magyarorszag“ publică aprecierile unui „distins“ politician maghiar. Adevĕrata crisă, dice el, numai acum are sĕ urmeze. Banul este numai o unéltă în mânile cercurilor militare din Viena. Viena vré sĕ-șĭ tragă odată séma cu oposiția maghiară. Lista proscrișilor se află în buzunarul lui Tisza și Fejervary. Viena se pregătesce pentru o nouă alegere. Khuen n'are alt rol, decât sĕ facă a-se vota indemnitatea și proiectul de recruțĭ. Viena nu va tolera un ministru-president, a cărui devisă ar fi alegerĭ curate, nicĭ o oposiție, care ar încerca sĕ sgudue unitatea armatei.

Khuen conscient, séu inconscient mână apa pe móra lui Tisza. *Khuen* și *Tisza*: aceste două nume au un rol fatal în istoria mai nouă a Ungariei. Momente marĭ vor urma pentru Ungaria.

Evenimentele din Serbia.

Regele Petru s'a instalat alaltăerĭ, Miercurĭ, în noul palat din Belgrad, care de la depărtarea reginei Natalia, n'a mai fost locuit. El fù întimpinat cu ovațiunĭ entusiaste, și armonia serbării n'a fost conturbată decât prin faptul, că afară de representanții Rusiei și Austro-Ungariei, nicĭ unul din representanții celorlalt state n'au participat la solemnitățile de primire.

După hecatomba triștilor eroi din nóptea de 10 spre 11 Iunie, liniștea pare a-se fi înstăpânit érășĭ în micul regat de la Dunăre. Sêrbii, armata si poporul, iau întru nimic revolta simțului moral al întregei lumĭ civilisate, care prin organele de publicitate și prin diferite alte manifestațiunĭ a înfierat faptele murdare și de-o rară sĕlbătĕcie, comise în sângerósa nópte din Belgrad.

Asupra celor ce s'au mai petrecut cu ocasia sosirei regelui Petru în Belgrad, dăm adĭ următórele amĕnunte:

La ușa catedralei Regele a fost primit de Metropolit și de o numĕrósă asistență, de membrii consiliului de stat, de delegațiunile tuturor ministerelor, de mulțĭ ofițerĭ.

Mitropolitul a rostit o scurtă alocuțiune și apoi regele întrà în biserică.

După terminarea serviciului divin, Mitropolitul a rostit un discurs, spunênd, că chiemarea la tron a lui Petru Karagheorghevicĭ de către națiune, s'a făcut din voința lui Dumnedeu.

După o scurtă rugăciune regele părăsi biserica în mijlocul ovațiunilor, cortegiul se formà din nou și se îndreptà spre palatul nou, aclamat cu entusiasm pe tot parcursul.

La palat erau adunațĭ senatorii și deputații. Președietele scupcinei Velimirovicĭ a pronunțat un discurs spunênd, că adunarea națională uréză bună venire lui Petru Karagheorghevicĭ cu convingerea, că regele va favorisa desvoltarea culturală națională a țĕrii.

Regele a rĕspuns mulțumind și declarând solemn, că va domni numai în acord cu scupștina, asigurându-o tot-odată că-șĭ va ține cu lealitate promisiunile făcute.

Regele terminà strigând: Trăiéscă poporul sêrb!

Suveranul dete apoi mâna cu fie-care din membrii adunărei naționale.

Regele eși în balcon, mulțimea i-a făcut ovațiunĭ.

Au defilat pe dinaintea palatului, cu drapel și musică, voluntarii sêrbĭ și streinĭ, carĭ au luat parte la rĕsboiul pentru independență.

După amiadĭ, la 4 óre, suveranul a făcut o preumblare prin oraș, în trăsura deschisă, fără escortă, însoțit fiind numai de un adjutant.

Mulțimea l'a aclamat.

In fața palatului cânta musica. Publicul face ovațiunĭ. Trec pe dinaintea palatului cete de manifestanțĭ, scoțênd strigăte formidabile de „*Jivio*!“

Pe strade domnesce mare însuflețire.

Au început marĭ serbărĭ populare în piața Sf. Sava, în piața Sf. Marcu, în piața Gărei și în parcul Kalemgdan.

Séra orașul a fost iluminat. Strada palatului și piața teatrului aveau un aspect feeric. Grupe de tinerĭ cutreeră orașul în strigăte de bucurie. Animația era forte mare.

La 9 óre s'a făcut o retragere cu torțe, la care au luat parte decĭ de mii de cetățenĭ.

Soldații purtau torțe și lampióne colorate. Trecênd pe dinaintea palatului, au isbucnit cu toții în strigăte nesfîrșite de Jivio!

In rĕspunsul ce a dat la discursul de bună-venire al lui Avacumovicĭ, regele a relevat importanța momentului, când reîntră în scumpa sa patrie, pentru întâia óră, după 45 anĭ.

In acest moment, a dis Regele, simt recunoscință față de Dumnedeu, bucurie și sentimentul datoriei ca rege al Serbiei. In același timp, trebue sĕ vĕ mulțumesc vouĕ, domnule președinte al consiliului, și colegilor voștri și sĕ esprim recunoscința mea regală pentru modul cum v'ațĭ îndeplinit datoriile față de scumpa nóstră patrie și care corĕspunde intereselor sale.

*

Interviewat în cursul călĕtoriei sale la Belgrad de un redactor al diarului „*Wiener Tagblatt*“, Regele Petru a făcut următórele declarațiunĭ:

E fericit și emoționat de ovațiunile ce i-s'au făcut la plecarea sa din Geneva și în cursul călĕtoriei.

Corespondentul l'a întrebat ce atitudine o sĕ aibă în fața dorinței esprimată de câte-va puterĭ, d'a se pedepsi ofițerii masacratorĭ.

Regele a rĕspuns fără sĕ stea la îndoială:

— Chestiunea e forte grea pentru mine. Nu uitațĭ, că sunt suveran constituțional

și că trebue sĕ mĕ conformez hotărîrei poporului.

Cele două camere sêrbescĭ au lămurit situațiunea, esprimând armatei mulțumirĭ și felicitărĭ.

Nu pot sĕ mĕ pun în contradicțiune cu corpurile legislative, cu națiunea întrégă.

La sosirea mea la Belgrad, voiŭ găsi un fapt împlinit, care mĕ împiedecă d'a mĕ ocupa mai mult de acéstă chestiune. Alt-fel așĭ proceda în mod neconstituțional.

Eu nu cunosc partide, ci cunosc numai cetățenĭ sêrbĭ. Voiŭ domni asupra poporului, nu asupra partidelor. După o așa schimbare de domnie, situațiunea este și ea schimbată. Partidele vor trebui, firesce, sĕ evoluționeze în scopul de a lucra.

Nu vom puté sĕ mai avem altă țintă acum când poporul posedă tóte libertățile, decât desvoltarea prosperităţii ţĕrei.

Vom lucra la acésta din tóte forțele și sper că viitorul va fi fericit.

Comunitățile bisericescĭ slovace.

(Urmare. 5.)

Conventul general cerù la 1895 subvenție de stat și în petiție asigură guvernul, că acéstă cerere o face și din punctul de vedere „maghiar-național" și al „politicei de stat". Étă textual ce se dice în petiție: „Biserica nóstră a fost în tot-déuna o protagonistă a statului maghiar și a tendințelor naționale maghiare și va fi și în viitor. Insĕ spre a puté birui diferitele curente naționale (se înțelege a națiunilor nemaghiare), carĭ se ivesc într'ênsa din timp în timp, trebue sĕ dispună da mijlóce *suficiente bănescĭ*. Cu banĭ se pot împedeca multe rele și multe nemulțumirĭ. Indreptarea stării materiale a multor preoțĭ și învĕțătorĭ din Ungaria-de-nord (se înțelege: slovacĭ) i-ar câștiga din ce în ce mai mult pentru biserică în general și prin acésta pentru statul maghiar. Biserica va purta grije, ca subvenția de stat sĕ nu se dea vr'unui nedemn (adecă credincios națiunei sale) și, liberă de grijile materiale, ar puté sĕ promoveze scopurile cele marĭ ale statului maghiar cu succes și mai mare, decât a făcut'o acésta până acuma". (Citat din „Cirkevni Listy (Kirchliche Blätter) 1895).

Este evident, că biserica prin acésta se ofere statului ca servitóre. Precum aicĭ conventul general bisericesc se preface în societate politică șĭ îșĭ ofere guvernului serviciile la denunciațiunĭ, mituirĭ ș. a. așa este și sciința teologică, dispusă a servi scopurilor politice violente. Profesorul de teologie Masznyk de la academia teologică din Pojun, a declarat cu ocasiunea instalării sale, că va colabora la crearea unei teologii maghiare-naționale. Frumos! D-l profesor care trebue sĕ instruésca tinerĭ slovacĭ, ca sĕ scótă din ei preoțĭ slovacĭ, vré sĕ întemeieze o teologie maghiară-națională. La acel institut vorba slovacă rostită de un tinĕr slovac este echivalentă cu dehonestarea institutului (Cirkevni Listy 1898 Nr. 12) și este aspru pedepsită.

Guvernul, îndemnat de zorul de a avé cât se póte de mulțĭ preoțĭ la cheremul sĕu, împarte subvențiunĭ acelor preoți, carĭ au venite anuale mai puțin de 1600 cor. Se înțelege, că in prima linie are în vedere preoțimea săracă din slovăcime. Căcĭ cei mai mulțĭ parochĭ evanghelicĭ au venite fórte slabe, și chiar și aceia, carĭ au mai mult de 1600 cor. cer asemenea subvențiunĭ. Acela însĕ care a primit o dată o asemenea subvențiune, orĭ administréză o funcție de stat cât de mică, are mânile legate pentru tot-déuna. Articolul 8 și 9 a legii de la 1898 dice lămurit: „Décă vr'unul din acei preoțĭ carĭ cer subvențiunea este bănuit a fi dușman statului, nu i-se póte acorda subvenție și în cas, când ar avé-o, sĕ i-se suprime". Cetitorul scie deja, că orĭ-ce act, care nu este în acord cu ideea de stat maghiară este considerat dușmănos patriei.

Așa cetim d. e. în „Ludové Noviny" din Maiŭ 1901, că mulțĭ preoțĭ catolicĭ au încetat de a mai abona acel jurnal, după ce au cerut sĕ li-se dea subvenția de stat. Căcĭ, décă pretorele notarul, séu orĭ-cine altul îi denunță, că abonéză vr'o fóie slovacă, cualificația lor sufere mult. Un preot, care beneficiéză așa-dér de subvenția de stat, încetéză de a mai sprijini sĕrmana literatură slovacă, nu mai îndrăsnesce a vota pe un candidat slovac la alegerea pentru dietă orĭ comitat, nu mai cutéză a se presenta la un meeting național în T.-S.-Mărtin, orĭ peste tot la vr'o adunare slovacă; numai pe ascuns îșĭ visitéză pretenii slovacĭ și stă pe gândurĭ, óre sĕ dea sĕ-șĭ facă cismele unui ciobotar cu sentimente naționale slovăcescĭ. Invĕțătorul de la școla confesională, ce e drept, nu e direct atêrnător de la guvern, décă însĕ primesce cel mai neînsemnat oficiu, ca d. e. diriginte postal, orĭ matriculant, situația lui sĕ schimbă dintr'o dată și în viéța luĭ nu mai póte a se declara slovac.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

— 13 Iunie v.

Reuniunea română de cântărĭ din Brașov va da mâne-séră 27 Iunie, în sala Redutei un concert, al cărui program l'au anunțat deja. Aceeașĭ reuniune a primit o învitare sĕ dea un concert la *Baia-mare* cu ocasiunea adunării „Asociațiunei."

Principele Ferdinand abdică? Diarul rusesc *„Petersburgskija Vjedomosti"* aduce scirea, că principele *Ferdinand* al Bulgariei va abdica în curênd la tron. E de observat, că numitul diar întreține legăturĭ intime cu cercurile guvernului rusesc și tot el scrisese înainte c'o sĕptĕmână de tragedia din Belgrad, că regele Alesandru va fi detronat.

Procesul de lesă-maiestate, ce s'a intentat advocatului Kalmár din M.-Terssiopol (Szabadka) a fost judecat dilele acestea la curtea cu jurați din Budapesta. Kalmár a fost condamnat la 3 lunĭ închisóre, cu care s'a declarat mulțumit. Procurorul a anunțat recurs în casație.

Regina Natalia. Se dice, că Regina României ar fi primit o scrisóre din partea ex-Reginei Natalia a Serbiei, prin care îșĭ arată recunoscința față de M. S. Regele, pentru atitudinea pe care Suveranul român a luat-o față de regicidiul din Belgrad. Regina Natalia anunță prin acea scrisóre, că dorința ei ar fi sĕ vie sĕ se stabilêscă pentru două lunĭ în România și sĕ céră în acest timp corpul nefericitului sĕu fiu, ca sĕ-l îngrópe alăturĭ de acela al tatălui sĕu, regele Milan.

Ploi torențiale. In urma ploilor torențiale, ce s'au revĕrsat alaltăierĭ, erĭ și adĭ asupra Brașovului ţĕrii Bêrsei, pagubele causate sunt enorme. In Târlungenĭ a inundat Tîrlungul, Oltul amenință de asemenea sĕ iésă din alvia sa. Intre *Blașiŭ* și *Micăsasa* terasamentul liniei fierate a fost spălat, din care causă trenul nr. 602 și 506 au sosit câte cu *3 óre întârdiere*, ér adĭ până după amiadĭ la órele 4 *n'am primit nicĭ o poștă* din spre Budapesta.

De necredut. Diarul „V. T." din Bêrlad aduce scirea, că la 10 Maiŭ st. v., care este o di de sĕrbătóre națională în România, câțĭ-va elevĭ de la liceu au pus la piept cocardă națională. Unul dintre profesorii acelui liceu a forțat pe acei elevĭ sĕ-șĭ dea jos cocarda națională pronunțând cuvintele: *„Dațĭ jos flecul acela"*.

Concert bisericesc. In biserica cea monumentală evanghelică din cetate, numită „Biserica négră", a cărei orgă se dice, că e cea mai mare în tótă monarchia, s'a ținut aséră un concert bisericesc, al cărui program l'am anunțat deja. Publicul brașovean, fără deosebire de confesiune și naționalitate, s'a grăbit a sprijini prin obolul sĕu acest concert, care s'a dat pentru scop filantropic. Biserica era archi-plină. In schimb plăcerea artistică, ce nĭ-a oferit acest concert, a fost din cele mai rare. Corul mixt al elevilor sub măéstră conducerea d-lui Rudolf *Lassel* a esecutat cu o precisiune neîntrecută „Christos a înviat" după o melodie din secolul XII, apoi cântecul de Crăciun de Riedel și alte trei cântece religióse de Mendelssohn, în care s'a distins și un solo alt. — Dr. Hans *Copony*, cunoscutul cântăreț de operă, a esecutat cu vocea-i curată și melodiósă tenor cincĭ cântece bisericescĭ, dintre carĭ, nu scii căreia sĕ-i dai preferența. Ni-se pare însĕ, că „Ave Maria" de Cherubini și „Die Himmel rühmen des Ewigen Ehre" au fost cele mai desĕvêrșite. Publicul îl asculta cu respirația oprită. — Ce sĕ dicem de fantasia liberă pe orgă esecutată de d-l R. *Lassel* și mai ales de *Toccata* și *Fuge*, cu carĭ a încheiat concertul? De la sunetele mistice pianissime, carĭ păreau că vin din altă lume, și până la sunetul tunetului, tóte nuanțele celui mai perfect instrument musical ne-au încântat urechile și ne-au sguduit sufletele.

Biserica, neavênd ecleraj, deóre-ce la evanghelicĭ nu esistă serviciu divin nocturn, s'au improvisat patru candelabre de lemn, pe carĭ s'au aședat peste 700 de lumînărĭ de spermancet, rĕspândind o lumină mistică fórte potrivită, care a înfluințat în mod plăcut asupra dirposiției sufletelor.

Cununie. D-șóra *Elena V. Orghidan* și d-l *Vasilie T. Stănescu* inginer, vor serba cununia lor religiósă Duminecă în 15 Iunie st. v. a. c. în biserica Sf. Vinerĭ din Bucurescĭ. — Felicitările nóstre călduróse.

Acordare de nobilime. Maiestatea Sa a acordat titlul de nobil cu predicatul de „Gyulafalva" (Giulescĭ, în Maramureș) lui Bernat, Hermann și Alfred Groedel. — Vedem, că în epoca nóstră „democratică" se înmulțesc nobilii. — In timpurile vechĭ se acordau predicatele pentru titlurĭ de vitejie, adĭ se acordă negustorilor. In timpul din urmă au fost distinșĭ numĕroși evrei cu titlul de nobil, unii chiar cu titlul de baron.

Principele Ferdinand al Bulgariei a ordonat un doliu de Curte de 10 dile din incidentul asasinării părechii regale sêrbescĭ.

Alesandru și Draga. Intre scrisorile regelui Alesandru s'au aflat o mulțime de țidulĭ, pe carĭ sunt scrise micĭ scirĭ schimbate între el și regina Draga. Țidulile acestea sunt o dovadă de contactul neîntrerupt între rege și regină, chiar și atuncĭ când ocupațiunile oficiale îi ținé departe unul de altul. Când regele Alesandru lua parte la vr'un consiliu unde regina nu putea sĕ asiste, regele o avisa pe micĭ țidulĭ de mersul desbaterilor, ér regina tot în modul acesta *îi da sfaturĭ*, cum sĕ se pórte. Intre actele și manuscriptele regelui s'au aflat și câte-va scrisorĭ de amor, schimbate între Alesandru și Draga încă pe când Milan și Natalia erau la olaltă. O parte din aceste scrisorĭ se vor publica în broșură.

Fiul bastard al lui Milan. Academia militară din Berlin a refusat de a primi la învĕțătură pe tînĕrul Cristicĭ, fiiul natural al rĕposatului rege sîrbesc Milan și al Artemisiei Cristicĭ, din causă, că este un copil nelegitim.

Telegrafia pe mare. De câte-va lunĭ de dile companiile transatlantice strĕine fac încercărĭ continue cu telegrafia fără fir pe bordul vaselor. Este vorba sĕ se stabilêscă comunicație între două séu mai multe vase, séu între un vas și cóste. Idealul acestor încercărĭ ar fi, ca marinarii sĕ pótă scóte un diar pentru pasagerii, carĭ stau isolațĭ de continent sĕptĕmânĭ întregĭ. Acest ideal, care până acum cât-va timp se părea o nebunie, este pe cale de a deveni un fapt real. In momentul actual sunt șépte-decĭ și două de vase, carĭ sunt provĕdute cu aparate de telegrafie fără fir, ce funcționéză regulat la fie-care drum făcut pe mare. Numĕrul porturilor pe uscat sunt până acum trei-decĭ, și anume în Anglia, Germania, Canada și Statele-Unite. Anglia singură are trei-spre-dece. Vasele, carĭ sunt îndepărtate mult de uscat, primesc de pe continent veștĭ prin mijlocirea altor vase. In timp de șépte dile de călĕtorie pe mare, călĕtorii vasului frances *Lorraine*, au fost ținuțĭ aprópe dilnic în curent cu scirile de pe uscat. Depeșile îndată ce se primeau, erau afișate în sala pasagerilor de cl. I. Nu rĕmâne decât sĕ se scótă un diar, cu inserții și cu reclame, pentru-ca invențiunea lui Marconi sĕ devie de un folos mai practic.

La casa de tir se va da mâne, Sâmbătă séra, o serbare *„O nópte în Veneția — sub Tîmpa"* cu musica militară. Racĭ. Păstravĭ. Vin și bere escelentă.

Tinerimea română de la pólele munților apusenĭ invită la petrecerea de vară ce se va aranja Duminecă în *5 Iulie* st. n. a. c. în curtea școlei române din Mesentea. Inceputul precis la 5 óre p. m. Prețul de întrare: de persónă 1 cor. de familie 2 cor. Venitul curat e destinat în favorul școlei. Contribuirĭ peste taxa de întrare se primesc cu mulțămită și se vor publica. Petrecerea se va ține și la cas de timp nefavorabil în edificiul școlei.

Aparate de fotografie pentru diletanțĭ. Firma A. MOLL, liferantul curții c. și r. din Viena Tuchlauben Nr. 9 îșĭ recomandă amatorilor de fotografare, articolele sale necesare pentru a fotografa. La cerere trimite liste ilustrate conținend prețurile. Deposite în Brașov la F. Jekelius, F. Kelemen. Victor Roth farmaciștĭ. Teutsch și Tartler, D. Eremias nepoțĭ.

Guvernul rusesc și turburările din Chișineu.

Ministrul de interne al Rusiei *Plehwe*, într'un interview acordat corespondentului diarului „New York Herald" asupra masacrelor din Chișineu, a făcut următórele declarațiunĭ:

— „Nu e adevĕrat, că ancheta a fost superficială. Șefii comunității evreescĭ au fost ascultați.

Mai mult. Două sute dintre agresorĭ au fost arestațĭ.

— Cum sĕ face, că turburările au putut sĕ dureze atâta timp.

— „In diua turburărilor, la 11 séra am primit o telegramă, informându-mĕ de ceea-ce s'a petrecut. La óra 12 telegrafiam guvernatorului sĕ proclame legea marțială în oraș. Vĕdênd, că revolta continua, am telegrafiat din nou guvernatorului, declarându-i în numele împĕratului, că era ținut personal responsabil de evenimente. Resultatul îl cunóscețĭ: revocarea guvernatorului și a șefului poliției locale.

„Trebue recunoscut, partea slabă a situațiunei a fost apatia poliției, póte și conflictele de atribuțiune între elelementul polițienesc și elementul militar.

„E fórte greu în asemenea împrejurărĭ, sĕ facĭ poliția și soldații sĕ apere pe Evrei. Guvernatorii însĕ au primit instrucțiunĭ severe pentru viitor. ...

— S'a afirmat, că guvernul a închis ochii la ceea ce s'a petrecut:

— „E o alegațiune scandalósă. Drept vorbind însĕ, chestiunea evreéscă la noi e fórte greu de resolvat. Față de sporul populațiunei evreescĭ vom estinde limitele teritoriale fixate astădĭ. Dér și acéstă soluțiune va fi temporară. Din 500.000 câțĭ erau, Evreii forméză astădĭ un tot de 3—4 milióne!"

Rechisitorul în afacerea fraudelor din Bucurescĭ.

Rechisitorul procurorului în afacerea falșurilor de la finanțe încheie cu următórele considerațiunĭ:

In drept din punct de vedere al responsabilităței penale faptul imputat inculpatului principal Alexandru *Parisianu* este un falș în acte publice, delict prevĕdut și pedepsit de art. 124 din codul penal.

In adevĕr tóte elementele acestui delict: calitatea de funcționar public, piesele falsificate, procesele verbale de constatare a tragerilor la sorțĭ fraudulóse, a titlurilor de rentă, constitue elementele unui falș în acte publice, căcĭ aceste acte au fost dresate de inculpat în calitatea sa de funcționar și în exercițiul funcției, alterarea adevĕrului este evidentă, aceste procese verbale presintând ca adeverate...

fapte mincinóse; prejudiţiul şi posibilitatea de prejudiţiu pentru terţii detentorî ai titlurilor, carî erau privaţi de eventualitatea unui folos în cas când titlurile lor ar fi eşit la sorţî în cursul unei tragerî normale.

In ceea ce privesce cel de al doilea element, acel al intenţiunei fraudulóse, el resultă clar din acest prejudiţiu causat terţelor persóne, asigurând un folos altor persóne, cât şi din beneficiul ilicit şi nelegitim pe care inculpatul şi-l procura fie din sumele primite de la *Dan Albahary*, fie din diferenţa de curs 1000 fr. pentru titlurile de 5000 fr., când făcea tragerea fraudulósă pe propria sa socotélă.

In ceea ce privesce pe Vasile *Dumitrescu*, faptul ce i-se impută întrunesce elementele delictului de complicitate în falşurile comise de Parisianu, complicitate în sensul art. 51 din codul penal.

Fără ajutorul lui Dumitrescu, Parisianu n'ar fi putut în adevĕr sĕ comită falşurile. Dumitrescu a înlesnit alterarea adevĕrului, făcênd sĕ iésă la sorţi într'un mod simulat şi fraudulos, falşele numere ale titlurilor de rentă şi creânduşî în acest chip folóse ilicite şi nelegitime, întocmai ca şi autorul principal.

Acelaşî lucru şi cu Dan Albahary, concursul dat de el autorului principal Parisianu — capitalul cu care au fost cumpĕrate cele 822 titlurî de rentă de câte 5000 francî trase în mod fraudulos în folosul sĕu — fiind de acea natură, că fără acest concurs falşurile făcute de Parisianu n'ar fi putut fi comise. Este decî complicitate, întrând în prevederile art. 51 din codul penal.

In ce privesce pe inculpatul *Morena Albahary*, concursul dat de către el autorului principal, întră în prevederile art. 49 şi 50 al. II din codul penal fiind-că e chestie de complicitate simplă.

Tot ca şi la actele imputate lui Dan Albahary, aceleaşi elemente ale complicităţei prev. de art. 51 c. p. sunt dovedite şi în sarcina lui *Aron Behar* şi *Eustaţiu Măcărescu*. Insĕ atât Aron Behar cât şi inculpatul Bally au mai comis şi un alt fapt penal, delictul de şantaj prevĕdut de art. 334 al. III din codul penal, şantaj operat şi sĕvârşit în primul rênd contra inculpatului Dan Albahary, pe care l'au ameninţat cu denunţarea şi, în al doilea rênd mai târdiu şantaj încercat contra casei de bancă *Disconto- Gesellschaft* din Berlin şi însusî a statului român, prin ameninţările verbale şi scrise de a denunţa în mod public tragerile fraudulóse făcute mai multî anî dearêndul la ministeriul de finanţe român de către inculpaţii Parisianu şi Dumitrescu.

Evoluţiunea.*)

IV.

Elevii recunoscĕtorî ai lui Simeon Bărnuţiu, care în timpul scurt, cât a stat profesor la universitatea din Iaşî, a creat şcólă în Moldova, aşa numita „şcólă naţionalistă“, după mórtea măestrului, îndemnaţî de sentimentul gratitudinei i-au publicat manuscriptele.

Nu mai puţin de 13 opere şî-au propus a edita acei recunoscĕtorî elevî între carî opere era şi „Dreptul public al Românilor“, lucrare originală, genuină a lui „fruptul, séu mai bine resultatul laborilor întregei lui vieţî“, cum se dice în prefaţa acelei cărţî.

Nu sciu, décă au isbutit sĕ scótă tóte acele 13 cărţî de sub tipar, eu posed cincî, între carî şi „Dereptul naturale publicu“ apărut la 1870 în Iaşî.

In acéstă carte Bărnuţiu vorbind despre originea statului dice, că asupra chestiunei, cum s'au născut statele cele mai vechî istoria tace de tot. Multe s'au născut prin teróre şi violenţă, unele s'au fondat de *Nemrodi*, altele de *Bramini*, *Ildebrandi*, *Iesuiţi* ş. a. Multe s'au născut numai cu încetul, crescênd adecă óre-carî familii, carî se guvernau după o formă patriarchală, pe altele érăşî le-au decretat cu puterea alte state etc.

In ce privesce originea statului juridic, lăsăm sĕ vorbéscă însu-şî Bărnuţiu:

„Acel ceva, ce se cere mai departe şi din care se esplică originea cea juridică a statului, e *contractul social* care l'au încheiat toţî cu toţî pentru efeptuarea unui *scop* comun, adecă a *ideei statului*“.

„In contra acestei învĕţăturî s'au ridicat obiecţiunî din partea unor juriştî mai vechî, carî deduc originea statului de la Dumnedeu séu din voinţa lui Dumnedeu, apoi din partea naturaliştilor şi a lui Haller.[2])

„Adecă juristii cei dintâiŭ dic, că Dumnedeu e originea tuturor lucrurilor, aşa-dér nicî autorul statului nu póte sĕ fie altul, decât numai Dumnedeu. Acestora se póte rĕspunde: e adevĕrat, că e voinţa lui Dumnedeu, ca sĕ fie state şi ca ómenii sĕ asculte de superiorităţî; însĕ acest adevĕr nu împedecă, ca sĕ nu căutăm o origine mai de aprópe şi imediată a statului, nu împedecă sĕ nu întrebăm, carî sunt mijlócele spre a împlini voinţa lui Dumnedeu, ca sĕ fie state şi superiorităţî? Séu ce e neapĕrat, pentru ca un stat determinat sĕ aibă un adevĕrat fundament *juridic?* Decî precum e căsătoria de la Dumnedeu, şi cu tóte acestea e fundată pe contract, aşa e şi statul.

„*Naturalistii* deduc statul séu din organismul Universului séu într'alt mod, dicênd, că şi statul încă se formézĕ *după legile naturei.* — Insĕ aci nu e vorba despre *legile fisice* ci despre cele *morale* séu ale *libertăţii* şi prin urmare despre originea cea *juridică* a statului, care se póte întemeia numai pe legile libertăţii éră nu pe legî fisice“.

Credem, că Bărnuţiu a fost la nivelul sciinţei juridice de pe timpul sĕu şi prelegerile sale erau ţinute cu tot aparatul scientific de care putea sĕ dispună un om genial şi conscienţios înainte de asta cu patru-decî de anî.

Vedem, că el nu ignorézĕ nicî părerea naturaliştilor asupra originei statului şi îi combate cu argumentul, că aicî nu e vorba despre legile *fisice*, ci despre cele *morale* séu ale *libertăţii*.

In patru-decî de anî însĕ sciinţa a progresat, argumentul lui Bărnuţiu despre legile morale şi ale libertăţii adî sunt „rĕsturnate“ prin proclamarea monismului şi a evoluţiunei, care neadmiţênd suflet, nu admite nicî legî *morale*, nicî *libertate*. „Dualism nu esistă, totul e una, totul e materie şi prin urmare şi originea statului se esplică prin evoluţiune“.

Unul dintre savanţii juriştî, care se laudă că a descoperit adevĕratele isvóre ale statului şi cu acésta ale moralităţii şi dreptului, este profesorul din Graz Dr. L. *Gumplovicz*.

In opera sa cea mai nouă „Allgemeines Staatsrecht“[3]) învĕţatul profesor ne comunică resultatele cercetărilor sale urmate de o lungă serie de anî. Gumplowicz e liberal, din opera acésta a sa însĕ resultă, cât de înrudit este liberalismul şi socialismul, orî cât de diferite ar fi conclusiunile ce le face unul şi altul.

Nu esistă dualism, învĕţăturile creştinismului despre căderea în pĕcat, mântuire şi fiul lui Dumnedeu sunt „miturî“ dice Gumplowicz.

O descoperire epocală mai face învĕţatul profesor din Graz, pentru care îi este asigurat rîsul homeric al tuturor epocelor, anume el dice, că materialismul şi *idealismul* au un duşman comun în dualism!“[4])

Pănă acuma credeam, că idealismul este o flóre delicată udată şi cultivată de facultăţile sufletului şi are de duşman natural al sĕu materialismul, cu care vecînic se punea în antitesă: *Idealism — materialism!* Acuma aflăm, că acestea douĕ sunt concepţii înrudite şi duşmanul lor comun este *dualismul*.

In ce privesce originea statului şi a familiei, Gumplowicz o esplică, firesce, tot prin evoluţie şi lupta între classe. Atomele primare carî compun statele — sunt ómenii. De unde vin aceştia? — Au „evoluat“ din animale. — Insĕ cum? De la o singură pĕreche (monogenismus) orî de la mai multe (polygenismus)? G. dice că de la mai multe. „Omenimea îşî trage originea de la nenumĕrate horde primitive, de carî erau pline tóte continentele[5])

Acestor horde de ómenî le lipsia, dice G. orî-ce noţiune de morală şi drept. Despre stat şi familie nicî vorbă. Trăiau în promiscuitate sexuală. Sute de mii de anî a durat acéstă stare.

Nu scim pe ce motiv G. împarte acele horde în stabile şi vagante. Acestea le subjugă pe acelea şi de aicî se derivă statul, care nu se întemeiază pe *drept*, ci pe *forţă*.

Aşa esplică un profesor modern originea statului, a familiei a moralei, a dreptului. Doctrine de felul acesta se propagă de pe catedrele universitare mai renumite, ce sĕ dicem de piticul Sonnenberg (Somló) de la Oradea-mare, care nu face alta, decât imitézĕ pe magistrii sĕi?!

E vorba însĕ, că hipotesele acestea, —căcî adevĕrurî dovedite nicî propagatorii lor nu pot susţiné, că ar fi — lovesc direct în tóte instituţiunile carî au contribuit până acuma la consolidarea nóstră ca naţiune. Lovesc înainte de tóte în credinţă şi biserică.

Ce părere va fi avênd un tînĕr român, care a şedut la picióreie lui Sonnenberg despre instituţiile create de părinţii noştri cu atâtea jertfe şi atâta *idealism* (nu materialism!) nicî nu îndrăsnesc a mĕ întreba, pentru-că rĕspunsul ar fi prea desolant.

E destul a constata, că semne de disoluţiune vedem destule în mijlocul generaţiei mai tinere române şi aceste semne nu sunt decât efectul propagandei materialiste a profesorilor de la şcólele superióre.

A. P.

*) A se vedé Nr. 122 al G. Tr.“

2) Karl Ludwig Haller 1768—1854 fost profesor în Berna. „Restauration der Staatswissenschaft“ 6 v. 1816—26.

3) Allgemeines Staatsrecht. Zweite, umgearbeitete und vermehrte Auflage des „Philosophischen Staatsrechtes“ Innsbruk 1897.

4) o c. pg. 5.

5) „Wie sich ganz unwiderleglich herausgestellt hat, stammt die Menschheit von einer Unzahl primitiver Horden, deren es in allen Welttheilen und Gegenden die Hülle und Fülle gab.“ — o. c. p 87.

Ce sĕ se întêmple cu asasinii din Serbia.

De Petru Rosegger.

Krieglach, 19 Iunie 1903.

Anarchiştii sunt de sigur ómenî nemulţumiţî. Décă însĕ nicî acuma nu sunt mulţumiţî, atuncî nimenî nu-i mai póte mulţumi.

Regele şî-a adunat o armată frumósă, ca sĕ ţină rênduială în ţéră şi înainte de tóte sĕ-i apere casa. Ofiţerii acestei armate se adună într'o séră la cercul militar la o petrecere intimă. După ce au mâncat şi beut şi s'au delectat la sunetele musicei, se duc la palat şi îşî căsăpesc regele cu tótă familia sa, servitorii şi miniştrii sĕi. Soldaţii îşî dau vênt cu acéstă ocasiune: profanézĕ cadavre şi jefuesc. Apoi ies domnii pe stradă liniştiţî şi strigă: „In nóptea acésta au fost omorîţî regele, regina şi miniştri!“ Poporul jubilézĕ. Tóte bune. *Poporul* în tot-déuna jubilézĕ puterii şi *succesului*. Firesce, de astă-dată avea motive deosebite de a jubila, căcî multe fărădelegî s'au sĕvêrşit împotriva lui, în palatul regesc, de o lungă serie de anî. Totuşî poporul în acéstă di sombră nu putea sci, ce o sĕ urmeze de aci, ceva mai bun, orî ceva mai rĕu? Cu tóte acestea poporul jubila. Pressa cânta cântece eroice, autorităţile îşî suspendară reverenţios funcţiunile, gendarmii îşî depuseră armele înaintea ucigaşilor şi preoţii refusară ultimele onorurî celor ucişî.

Ei, ce mai vréu, pentru numele lui Dumnedeu, *anarchiştii?* Dór' au ajuns la ţintă. Orî póte le-a mai rĕmas sĕ pledeze pentru drepturile de om ale regilor? In palatul regal al unui stat civilisat se asasinézĕ dece persóne — şi în întreg regatul nicî un acusator! Restul lumei privia indiferent şi dicea, că acéstă crimă ne mai pomenită este — o *afacere internă*. Au fost, ce e drept, şi unele indignărî. Când „afacerea internă“ părea că ia o turnură democratică. s'au revoltat *monarchiştii* asupra crimei din konak, ér când fù ales un rege, s'au revoltat *republicanii* împotriva asasinilor. Firesce însĕ, totul era platonism. Aşteptasem, ca în vr'o ţéră civilisată a Europei sĕ se ridice unul din numeroşii idealiştî şi moraliştî şi sĕ acuse pe ucigaşî, cerênd pedepsirea lor în numele umanităţiii. Am aşteptat înzadar. Noul rege se dice, că condamnă fapta sângerósă şi totuşî se aşédă pe locul, ce l'a făcut gol acea faptă. El promite, că va exila pe făptuitorii, ale căror nume sunt un secret public, şi totuşî tocmai pe aceştî bărbaţî lasă sĕ-i trimită spre a-l felicita. Şi apoi sĕ nu se transplanteze fatalitatea din generaţiune în generaţiune, aşa că poporul vecînic va fi ruinat de regele sĕu, ér regele de popor.

Regicidiul póte sĕ fie o afacere internă, deşi mĕ mir, că regii Europei sancţionézĕ în tăcere acest fel de esecutare politică a poporului. Insĕ *omicidiul* nu este afacere internă. Omul este o afacere comună şi este supus dreptului ginţilor. Décă de astă-dată vor tăcé procurorii statului, cu atât mai tare trebue sĕ vorbéscă *procurorii umanităţii*. Poeţii şi cugetătorii, profesorii şi publiciştii ar trebui sĕ céră în numele umanităţii, ca ucigaşii sêrbî sĕ fie pedepsiţî după lege!

ULTIME SCIRI.

Budapesta, 25 Iunie. Baronul Fejervary a declarat categoric, că nu mai vré sĕ fie ministru.

— In contra partidului kossuthist s'a făcut adî o demonstraţie de către socialiştî. S'au strigat: Abzug trădătorul Kossuth! Aţî tradat ţéra! Abzug partidul independist trădător!

Viena, 25 Iunie. „Neue Freie Presse“ desminte scirea, publicată în câte-va diare, despre demisiunea ministrului comun de rĕsboiŭ.

Belgrad, 25 Iunie. Regele Petru a depus adî jurămêntul pe noua constituţie.

Belgrad, 25 Iunie. Regele Petru a dat o proclamaţie către poporul sêrbesc prin care spune, că depunênd jurămêntul pe constituţie, şî-a început domnirea. Spune, că vré sĕ fie domnitor constituţional, va respecta legile şi cere sĕ le respecteze şi supuşii sĕi. Tótă încrederea şî-o pune în patriotismul Sêrbilor.

Sofia, 25 Iunie. Diarul „Bulg. Torgowski Wjestnik“ scrie, că 5 din ofiţerii regimentuluî 6 sêrbesc, carî au luat parte la regicidiul din Belgrad, au înebunit, ér muţî alţii s'au sinucis. Guvernul sêrbesc tăinuesce casurile aeestea.

Paris, 25 Iunie. Delcassé a comunicat consiliului de miniştri, că Ţarul a învitat pe toţî şefii de stat major francesî la marile manevre din Rusia.

Literatură.

Musică. A apărut de curênd în Viena un caiet de composiţiunî ale mult talentatului compositor român *Ioan Scărlătescu*

Acest caiet de valóre conţine 4 cântece pentru voce şi pian fórte frumóse, între carî se află şi o mândră *Doină*, care are ca text o poesie de Eminescu.

Pretul unui caiet e de 3 coróne plus 5 banî porto şi se află de vêndare la *tipografia A. Mureşianu* în Braşov.

—„*Balade poporale*“ de Avram *Corcea*. O broşură elegant tipărită de 137 paginî, conţine o mulţime de poesii poporale, carî caracterisézĕ fantasia poetică a poporului nostru. Aceste poesii s'au cules de autor de la un lăutar din Bănat cu numele „Vincenţie Micu“. Preţul broşurei e 1 cor. 60 banî plus 20 banî porto. Se póte procura de la tipografia A. Mureşianu, Braşov.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Dela „Tipografia A. Mureşianu“ din Braşov, se pot procura următórele cărţi:

(La cărţile aicĭ înşirate este a se mai adauge pe lângă portul postal arĕtat, încă 25 banĭ pentru recomandaţie.)

Scrierĭ literare pentru popor.

„Carnetul Roşu“, o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de *Moşul.* O broşură de 104 paginĭ, format octav mic. Broşura oferă o lectură uşóră şi distractivă. — *„Moşul“* e cunoscut cetitorilor noştri din numĕrósele sale lucrărĭ publicate în foiţa diarului Gaz. Trans. Preţul cu posta 50 banĭ.

„Caractere morale, esemple şi sentinţe uclese din istoriile şi literaturile poporelor vechĭ şi moderne“ de *Ioan Popea* Preţul cor. 2.50 (cu posta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adauge şi portul postal.

„Castelul din Carpaţĭ“, roman din viéţa poporului român din Ardeal, de Jules *Verne*, tradus de d-l Dr. Victor *Onişor* cu o prefaţă de Dr. Eliă *Daianu.* O carte fórte interesantă, care n'ar trebui sĕ lipséscă de pe masa nicĭ unui Român. — Esemplarul broşat ediţ. poporală *1 cor. 60*, broşat ediţ. de lux *2 cor 40* (plus 10 b. porto), legat *4 cor.* (plus 20 b. porto).

Dietetica poporală, scrisă cu deosebită consideraţiune la modul de veţuire a ţeranului român, de *Simeon Stoica*, medic pensionat. Conţine vre o 25 figurĭ în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto)

Instrucţiunĭ populare despre *datorinţele şi drepturile purtă datorului dere* edate de Wilhelm Niemandz. Acéstă carte e un îndreptar de o trebuinţă nespus de mare pentru toţĭ câţĭ au afacerĭ cu dările. Preţul cor. 1.20 plus 10 banĭ porto.

„Omul“, noţiunĭ din anatomie şi fisiologie şi regulĭ igienice pentru conservarea sănĕtăţii şi a corpului omenesc de George *Cătană* înv. Acéstă carte servesce ca manual pentru anul al IV-lea al şcólei pop., pentru şcólele de repetiţiă şi pentru poporul nostru. Preţul 50 banĭ (plus 5 b. porto.)

Cugete şi consideraţiunĭ din esperienţa vieţii lui Arghirobarb. Conţine 170 de sfaturĭ înţelepte, scóse din păţania vieţii. Preţul 20 b. (cu posta 24 b.

***Novele** de Sienkiewicz*: „Natură şi ieţă“, „Sluga veche“ şi „Ianco musicanul.“ Traducere de *I. C. Panţu*; o broşură de 192 pag. Preţul 80 banĭ + 5 banĭ porto.

I. C. Panţu: „In plasă“. „In Baltă“. „Cale grea“. „La Códe“. „La cârciuma lui Tiriplic.“ ***Schiţe din viéţa dela ţéră.*** O broşură de 112 pag. cu preţul 40 banĭ (+ 5 banĭ porto.)

I. C. Panţu: ***„La têrg“***, povestire din viéţa unui cioban. O broşură din 32 pag. cu preţul 16 banĭ + 3 banĭ porto.

Lira Bihorului, o carte cu povestirĭ istorice scrisă în versurĭ, de *Antoniu Pop.* Preţul 40 b. (cu porto 46 banĭ.

Părintele Nicolae, schiţă din viéţa preoţilor de *G. Simu* Preţui 60 b. + 6 banĭ porto.)

Săpătorul de banĭ, comediă în trei acte, localisată de *A. Popp.* Se recomandă mai ales pentru cei vréu sĕ jóce teatrul. Preţul 24 banĭ (prin postă 28 b.)

Viéţa după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misteriul fiinţei omenescĭ şi deşertăciunea celor trecĕtóre, de *I. P.* Ediţia II. Preţul cor. 1. (Cu posta cor. 1.10).

Poesii de *R. V. Buticescu.* Preţul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu posta cor. 1.40)

Suspin şi zimbire, poesii şi prosă de *A. Pop.* Preţul 80 banĭ (cu porto 86 b).

Taina norocului séu Povestea satului Nemernicenĭ de Tache *Brânduş.* Acésta carte e fórte potrivită pentru poporul nostru şi costă 1 cor. (+ 10 b. p.)

Balade poporale de Avram *Corcea* costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

Banca de şcólă de I. *Dariu*, 30 b. dlus 10 b. p.)

Disciplina în serviciul educaţiunii de I. *Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.

Idealul învĕţătorului român de *I. Dariu*, 40 b. (plus porto 10 b.)

Tragedia Calvarului de abat. Henry Bolo traducere în românesce de membrii soc. de lect. „Inocenţiu M. Clain“ din (Blaşiu. Preţul 2 cor. pentru România 3 lei plus 20 b. porto).

Lilice dela Pind, poesii macedonene-originale şi daco-române de P. *Vulcan*, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

Scrierĭ istorice.

Memorii din 1848—49 de *Vas. Moldovan*, fost prefect al Legiunei III în 1848—49. Preţul cor. 1 (cu posta cor. 1.10)

Viaţa şi operile lui Andreiŭ Mureşianu, studiu istoric-literar de Ioan Raţiu, prof. ord. la preparandia din Blaşiŭ, Preţul 2 cor.. plus porto 10 banĭ. Venitul curat al acestui op se va contribui la formarea unui fond pentru Internatul preparandial din Blaşiŭ.

„Colonel David baron Urs de Margina la Solferino şi Lissa“, interesanta şi eminenta conferenţă, ce a ţinut'o d-nul colonel c. şi r. *Francisc Rieger* în reuniunile militare dela Braşov şi Sibiiu. Broşura conţine şi două portrete bine reuşite ale baronului Urs, unul din anii de mai înainte, când încă era major, ér altul din timpul mai recent; mai conţine şi o hartă a Lissei, cum şi ilustraţiunea mormêntului eroului nostru. Preţul 80 b. (plus 6 b. porto.)

„Pentru memoria lui Avram Iancu“, apelul dat către ministerul de interne D. Perczel prin d-l Dr. Amos *Frâncu* în causa fondului pentru monumentul lui Iancu. Preţul este 1 corónă. In România 2 lei plus 5 banĭ porto.

„Pintea Vitézul“, tradiţiunĭ, legende şi schiţe istorice, de *Ioan Pop-Reteganul.* Cea mai completă scriere despre eroul Pintea. In ea se cuprind fórte interesante tradiţiunĭ şi istorisirĭ din tóte părţile, pe unde a umblat Pintea. Preţul 40 banĭ. plus6 banĭ porto.

„Românul in sat şi la óste“. Acesta este titlul unei nouĕ cărticele, ce d-l *Ioan Pop Reteganul*, cunoscutul şi meritatul nostru scriitor poporal, a dat literaturei române. Preţul 20 b., cu posta 26 b.

Lupta pentru drept de Dr. Rudolf de Ihering traducere de Teodor V. Păcăţian. Preţul 2 cor. (+ 10 b. porto).

„David Almăşianu“, schiţe biografice de *Ioan Popea.* Broşura acésta, presentă şi multe momente de însemnătate istorică. Preţul 60 b. (cu posta 66 b.)

„Ţĕranul român şi ungur din Ardeal“, studiu psihologic poporal de I. *Paul.* Preţul 1 cor. (+ 5 b. porto).

Mănăstirea Putna în Bucovina de Iraclie *Porumbescu.* Preţul 20 b. (+ 3 b. porto.)

Cursul la bursa din Viena.

Din 25 Iunie n. 1903.

Renta ung. de aur 4%	120.70
Renta de corone ung. 4%	99.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	90.90
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	98.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	99.25
Bonurĭ rurale ungare 3½%	92.90
Bonurĭ rurale croate-slavone	99.25
Impr. ung. cu premii	198.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	155.75
Renta de hârtie austr.	100.25
Renta de argint austr.	100.15
Renta de aur austr.	120.95
Rente de corone austr. 4%	100.60
Losurĭ din 1860.	153.50
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	16.23
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	732.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	659 75
Napoleondorĭ	19.06
Mărcĭ imperiale germane	117.35
London vista	239.42½
Paris vista	95.22
Note italiene	95.20

Cursul pieţei Braşov.

Din 26 Iunie n. 1903.

Bancnot rom.	Cump.	18.94	Vênd.	18.96
Argint român.	„	18.80	„	18.92
Napoleond'orĭ.	„	19.04	„	19.10
Galbenĭ	„	11.20	„	11.30
Ruble Rusescĭ	„	2.53	„	2.53½
Mărcĭ germane	„	117.—	„	117.50
Lire turcescĭ	„	21.50	„	21.60
Scris fonc.Albina 5%		101.—	„	101.—

ANUNCIURI
(inserţiunĭ şi reclame.)

sunt a se adresa subscrisei administraţiunĭ. In casul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădĕmênt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-orĭ.

Administr. „Gazetei Trans.“

Convocare

Conform ordinului On. Tribunal reg. din Biserica albă nr. 7041—1903, prin acésta toţĭ creditorii asociaţiunei de consum „Comoara“ în Sasca-montană (Szászkabánya) se provócă ca **în termin de 6 lunĭ**, computate de la a 3-a publicare a acestei provocărĭ în fóea of. „Gazeta Transilvaniei“, sĕ-şi însinue subsemnatei direcţiunĭ eventualele lor pretensiunĭ avênde faţă de asociaţiunea sus numită.

Sasca-montană, 20 Iun. 1903.

3—3.(1014) **DIRECŢIUNEA.**

Sz. 1437—1903.
kjegyző.

Hirdetmény.

Ó-Tohán község elöljárósága közhirré teszi, hogy 23.594 kor. 74 fill. építési költséggel előirányzott községi korcsmaház, istáló és hidmérlegnek vállalat utján leendő épitését a község házánál folyó **évi julius hó 12-én d. e. 10 órakor** megtartandó szó- és irásbeli árlejtésen adja vállalatba.

A részletes árlejtési feltételek a járási főszolgabirói hivatalnál s a község elöljáróságnál a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Ugy a szóbeli árlejtés, mint az irásbeli ajánlatokhoz az épitési költségelőirányzat 5%-ka készpénzben vagy elfogadható értékpapir vagy betéti könyvben mellékelendő.

Ó-Tóbán, 1903 junius hó 21-én.

Bakó, kjegyző. *Iliszie Muscalu* kbiró.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“

se pot face orĭ şi când pe timp mai îndelungat sĕu lunare.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, décă fiăcare cutiă este provĕdută cu marca de apĕrare a lui A. Moll şi cu subscrierea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăţilor celor mai cerbicóse la stomach şi pântece, în contra cârceilor şi acrelei la stomach, constipaţiunei cronice, suferinţei de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor şi a celor mai diferite bóle femeescĭ a luat acest medicament de casă o rĕspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încóce. — **Preţul unei cutii originale sigilate Corone 2.—**

Falsificaţiile se vor urmări pe cale judecătorescă.

Franzbranntwein şi sare a lui Moll.

Veritabilŭ numai, décă fiecare sticlă este provĕdută cu marca de scutire şi cu plumbul lui **A. Moll.**

Franzbranntwein-ul şi sarea este fórte bine cunoscută ca un remediu poporal cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de şoldină şi reumatism şi a altor urmărĭ de rĕcélă. **Preţul unei sticle originale plumbate, Coróne 1.90.**

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii şi dame fabricat după metodul cel mai nou pentru cultivarea raţională a pelei, cu deosebire pentru copii şi adulţĭ. **Preţul unei bucăţĭ Cor. —.40 Cincĭ bucăţĭ Corone 1.80.** Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provĕdută cu marca de apĕrare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,
c. şi r. furnisor al curţii imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuéză dilnic prin rambursă postală.

La deposite sĕ se ceră **anumit** *preparatele provĕdute cu iscălitura şi marca de apĕrare a lui A. MOLL.*

Deposite în Braşov: la d-nii farmaciştĭ Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neustädter şi engros la D. Eremia Nepoţii, Teutsch & Tartler.

*

ABONAMENTE LA „Gazeta Transilvaniei.“

Preţul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România şi străinătate:	
Pe trei lunĭ	6 cor.	Pe trei lunĭ	10 fr.
Pe şése lunĭ	12 „	Pe şése lunĭ	20 „
Pe un an	24 „	Pe un an	40 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:		Pentru România şi strĕinătate:	
Pe an	4 cor.	Pe an	8 fr.
Pe şése lunĭ	2 „	Pe şése lunĭ	4 „
Pe trei lunĭ	1 „	Pe trei lunĭ	2 „

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin mandate postale.

Domnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămurit şi a arăta şi posta ultimă.

Administraţiunea
„GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Tipografia Aurel Mureşianu Braşov.